

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

Cap. 13. Rufinus Origenistarum, ac Pelagianorum Coryphæus, itemque
Eusebius Cæsareensis Arianus ab Halloix perperàm defenduntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

Phil. 2. aut industriè utimur, & vincimus: aut segnitè, & superamur. Et cap. 1. explicans illa Pauli: velle, & perficere ex Deo est, ait: Ex quo utique non intelligitur, quia quòd movetur manus v. g. ad verberandum in iustè, vel ad furandum ex Deo est, sed hoc ipsum, quod movetur, nempe manus, ex Deo est, nostrum vero est motus istos, quibus motum ex Deo habemus vel ad bona, vel ad mala convertere. Ita ergo est, quòd dicit Apostolus, quia virtutem quidè voluntatis accipimus, nos autem utimur voluntate vel in bonis, vel in malis desideriis. Itaque auctore Origene in eo sita est indifferentia liberi arbitrii, ut à Deo ipsam quidè voluntatem acceperimus, sed velle actuale sit à nobis. Fatetur enim esse à Deo, ut possimus sustinere, quòd idem est ac ipsa potentia volitiva, ut sustineamus verò, qui est ipsemet actus potentia, negat esse nobis ex Deo. Ita manum nobis inesse ex Deo concedit, at non item benè, vel malè uti eadem manu. Clariùs certè non potuit loqui, imò nec locutus est Pelagius; ejus sententia tota hac de re audiatur apud Sanc. Aug. de Grat. Christi cap. 4. Quòd possumus, inquit, omne bonum facere, dicere, cogitare, illius est, qui hoc posse adiuvat, quòd verò benè vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus, nostrum est. Item: Quòd loqui possumus Dei est, quòd verò benè, vel malè loquimur nostrum est. Et ubi Origenes exemplum manus adducit, Pelagius oculi exemplo utitur: Quòd possumus videre oculis nostrum non est, quòd verò benè, aut malè videmus hoc nostrum est. Rectè igitur Sanctus Thomas tradidit, Origenem liberum arbitrium contrà divina oracula defendisse, atque illius indifferentiam nequaquam in Catholico sensu accepisse; eo enim prorsus modo illam exposuit, quo postea Pelagius explicuit, ut ad oculum demonstravimus. Cæterùm Sanctus Augustinus Origenis, ejusque discipuli Pelagii explicationem per plura capita explodit in libro de gratiâ Christi. Hæc autem eandem Pauli sententiam expendens scribit cap. 5. Non ait: Deus est enim, qui operatur in vobis posse, tanquam ipsi jam velle, & operari per se ipsos habeant, nec in his duobus adiutorio ejus indigeant, sed ait: Deus enim est, qui operatur in vobis & velle, & perficere, vel sicut in aliis, & maxime Græcis codicibus legitur, & velle, & operari. Videte si non Apostolus gratiâ Dei futuros adversarios (Origenem, & Pelagium) Sancto Spiritu tanto antè prævidit &c. Hæc Augustinus.

Acutè notavit Baronius ad annum 394. tomo 4. ex falsis Origenistarum delationibus inter magnos illos Ecclesiæ Duces Hieronymum, & Augustinum discordias (nam pugnantibus secum literis decertarunt) subortas fuisse, ut illis quidè mutuis sese vulneribus conficientibus res suas Origenistæ à nemine exagitati promoverent. At fraude detectâ, inquit Baronius, datis postea inter se mutuò dextris, junctis animis adversus primogenita Origenistarum germina Pelagianos hereticos sub eodem Catholico fidei vexillo commilitones accerrimè decertarunt. Non est, Annate, Baronius ex Bajanorum grege, sed S. R. E. Cardinalis, idemque summus antiquitatis testis, & veterum monumentorum indagator sincerissimus, qui Pelagianos primogenitos Origenistarum nuncupavit, & Hieronymus Origenem in calce Dialogorum Pelagianorum Amasium dixit. Jacta nunc Raynaude Catholicissimam Origenis de divinâ gratiâ sententiam, nam ex Sancto Thoma (quòd etiam Adamantii scripta confirmant) Pelagiano dogmati conformem illam scimus. Sit, Morainio iudice, malitiosus, & impudens, qui Origenis sententiam de indifferentiâ voluntatis culpat, nam sub Magni Aquinatis patrocinio inanes horum

verborum sonos irridemus. Ita Origenis personâ ab Halloix contrà Synodos defensâ, ejusdem Origenis doctrinam alii Recentiores à Pelagiani erroris labe purgare conati sunt. Seio illos producturos sententias Origenis, in quibus divina gratia commendabitur; sed & gratiæ nomen in Pelagianâ synagogâ personabat. At spuria est illa gratia, quam tanquam meritum præmium antè Pelagianos Origenes statuit, nam alterius vitæ merita prædicare, est planè delirare, & fabulas, ac somnia vendere; undè Origenistarum errores in Synodis *nygæ*, ac *fabulæ* dicti sunt; ut ex dictis cap. 6. est manifestum. His accedit, Pelagium, uti superius diximus, nusquam Origenis pro se testimonium laudasse, qui tamen Lactantii, Hilarii, Ambrosii, Chrysostomi, imò & Hieronymi, & Augustini quoque sententias sibi, ut perperam arbitrabatur, faventes recitavit teste Sancto Doctore in lib. de Nat. & Grat. à cap. 61. Quippe qui probè norat Origenem ut in cæteris, in dogmate etiam de gratiâ, & libero arbitrio à vero exorbitasse.

CAPUT XIII.

Rufinus Origenistarum, ac Pelagianorum Corypheus, itemque Eusebius Casareensis Arianus ab Halloix perperam defenduntur.

Origene hominibus; ac Superis invitis propugnato, Rufini Origenistarum pugilis defendendi onus Halloix pariter suscepit. Hic Rufinus Aquilejensis Alexandria Didymo Magistro Origenis dogmata tantâ pertinaciâ secutus est, ut quò eadem latè per Orbem spargeret, Origenis libros Latio donaverit. Sanctus Epiphanius agrè tulit hominem pium, ac doctum inter Origenistas militare; unde ad Joannem Hierosolymitanum scribebat: Te autem frater liberet Deus, & sanctum populum Christi, qui tibi creditus est, & omnes fratres, qui tecum sunt, & maxime Rufinum Presbyterum ab hæresi Origenis, & ab aliis hæresibus. Hinc pro Origene graves Rufinus cum Hieronymo inimicitias contraxit, mutuisque se invectivis, quæ hucusque supersunt, persecuti sunt, de quibus lib. 1. Hist. Pelag. cap. 2. diximus, ubi etiam Pelagianorum hæresim eundem Rufinum docuisse monstravimus, peccatum enim originale sustulit, & gratiam ex meritis dari, atque Sanctorum impeccantiam adtruxit, quæ hic, ne actum agam, haud vacat repetere. Perpetuæ Rufini ignominia vertetur, Cælestium Pelagii Achatem in Synodo Carthagenensi interrogatam, ecquis dixisset, non dari peccatum originale? respondisse, Sanctus Presbyter Rufinus, teste Sancto Augustino lib. 1. de Pec. Orig. cap. 3. Undè rectè dixit Baronius ad annum 412. tom. 5. At observa & illud, citari à Cælestio non Pelagium ipsum, ex quo hæresis nomen accepit, sed Rufinum, ut Corypheum, atque sectæ antesignanum. Sanctus Gelasius Papa cum Romanâ Synodo Rufinum uti Pelagianizantem damnavit hac in eundem sententiâ latâ: Quoniam Beatus Hieronymus Rufinum in aliquibus de arbitrii libertate notavit, illa sentimus, quæ prædictum Beatum Hieronymum sentire cognoscimus. Hic autem, quò Origenis sectam promoveret, insigne facinus commentus est. Librum apologeticum pro Origene publicavit sub nomine Sancti Pamphili Martyris, qui tamen ab Eusebio Ariano Principe scriptus fuerat. Quòd ubi D. Hieronymus animadvertit in Epistolâ primùm ad Pamphilium, dein in duabus con. Rufinum apologiis insignem hominis fraudè accerrimè insecutus est. Rem narrat in

secundâ Apologiâ contra Rufinum: Postea verò, inquit, per interpretationem tuam quæstione contra Origenem toto Orbe commotâ, in quærendis exemplaribus diligentior fui. Et in Casariensi bibliotheca Eusebii sex volumina reperi *ἁπολογίας Ὀριγῆνος*. Quæ cum legissem, primum eum librum deprehendi, quem tu solus sub nomine Martyris edidisti, de filio, & spiritu Sancto in bonam partem plerisque blasphemis commutatis. Idem habet li. 2. Apologiæ 1. ubi testatur se perspicue deprehendisse, quod primus liber sex voluminum Eusebii ipse esset, qui unus sub nomine Pamphili à te editus esset. Et lib. 1. ait: Sex libros, ut antè iam dixi, Eusebius Casariensis Episcopus Ariana quondam signifer factionis pro Origene scripsit, latissimum, & elaboratum opus, & multis testimoniis approbavit Origenem juxta se Catholicum, idest juxta nos Ariam esse. Horum tu primum librum vertis sub nomine Martyris. Hæc diligentius adnotavi, ne Amanuensis error in re gravi S. Doctore attribueretur, nam in Epistolâ ad Pammachium, & Oceanum hæc scribit Hieronymus: *Unum nunc proferam, cui contradicere vel sulti sit, vel impudentis. Sexti libri Eusebii super Origenis defensione principium usque ad mille ferme versus liber iste, qui Pamphili dicitur, continet. Ubi manifesta paret contradictio, ex quâ nulla Hieronymi contra Rufinum accusatio videatur; nam in apologiis, primus liber sex voluminum Eusebii iste sub nomine Pamphili editus à Rufino dicitur, qui in hac Epistolâ sextus nominatur. Certè indè Amanuensis errarunt, quod legentes abbreviatas hæc notas VII. lib. Eusebii super Origenis defensione principium, sexti libri Eusebii reddiderint, cum sex librorum Eusebii super Origenis defensione principium, scribere debuissent. Miror Rufini advocatum isthæc non adnotasse, ac more solito altius pro cliente exaggerasse. Rufinus Sancti Hieronymi accusationi frigidam responsionem reposuit: objici nempe sibi rem ridiculosam. At Hieronymus in posteriori apologiâ barbarisni Rufinum insimulans ait: De Pamphili libro non ridiculosa, ut tu scribis, sed ridicula mihi fortè res accidit. In secundâ inactivâ Rufinus ubi ad hanc sibi fraudem objectam diluendam venit: *Superfluum*, ait, videtur vel respondere aliquid, ubi piè, & religiosè dicta Martyris Pamphili aut falsa dici vult, aut etiam si vera sint, spernenda decernit. Ubi verò pauca satis amarulenta evomuit, concludit: *Superflua est de Auctore quæstio, ubi defensio talis est, quæ a sectore non egeat. Cecidit sanè causâ Rufinus: debebat enim locum, ac testem producere, undè illa Origenei causa Apologia Sancto Pamphilo adscribenda esse censeretur. Hoc egregiè urget Hieronymus in Apologiâ 2. Dic ergo & tu, à quo exemplar acceperis, nec mihi ad subterfugiendum crimen mortuos aliquos nomines, ut cum auctorem ostendere non poteris, illum proferas, qui non possit respondere. Hæc Sanctus Pater.**

Quis autem non miretur, Rufino antè duodecim sæcula apertè falsitatis convicto, ac nullam pro semet defensionem adornanti recentem hominem suspicias contra Hieronymum ferre, pro eodem testimonium dicere, illique promptam advocacionem gratuito commodare? Petrus Halloix lib. 4. Origenis defensi quæstione primâ hanc thesim ponit: *Vera propositio: Apologia pro Origene olim edita, & nomine S. Pamphili Martyris inscripta verè est ejus, & non alterius. Probat id auctoritate Eusebii lib. 6. Hist. Eccles. cap. 33. scribentis: Quæcumque autem ex iis, quæ ad illum pertinent, cognitæ necessarii sunt, facile est ea cognoscere ex apologiâ pro illo à nobis, & à nostri temporis S. Martyre Pamphilo elaborata, quam propter obrectatores col-*

latis operis studiosè confecimus. Eundem Pamphilum pro Origene scripsisse testatur Socrates lib. 4. cap. 27. vel 22. ubi de Gregorio Neocæsariensi, & Nicephorus Callistus lib. 10. capite 14. verba Eusebii reddens. Photius verò, cujus testimonium supra cæteros jactat Halloix, ita scribit Num. 118. *Lectus est Pamphili Martyris, & Eusebii pro Origene codex, romi autem sunt sex, quorum quinque à Pamphilo in carcere degenti præsentè etiam Eusebio elaborati sunt; sextus autem postea quam Martyr gladio vitâ pulsus ad Deum, quem desiderabat, emigravit, ab Eusebio deniq; est absolutus. At Halloix post longam causæ meditationem hæc literis prodidit loquens de primo libro apologiæ à S. Pamphilo, ut ait, conscriptæ: illum igitur cum absolvisset, atque Eusebio velut alteri sibi ostendisset, isque approbasset: tum verò novis, ut sit subortis difficultatibus, ejusdem hortatu, atque adjutu alios quatuor addidit, quibus postea Eusebius illo demortuo sextum adjecit. Itaque primum librum sex voluminum pro Origene à solo Sancto Pamphilo elucubratum affirmat, & quinque priores asserit fuisse Pamphili ob compositionem, Eusebii ob inspectionem. Hæc quidem ille, quod Rufinum contra Hieronymum defendat.*

In primis non possum non ridere hominis confilium, qui vel contra Eusebium testimonium dicere non veretur. Nam iste loquens de apologiâ pro Origene apertè ait: à nobis, & à nostri temporis Sancto Pamphilo Martyre elaborata, quam propter obrectatores collatis operis studiosè confecimus. At si Eusebius illam tantum inspexit, haud illam collatâ operâ studiosè confecit; aliàs Joannes Baptista Rubeus, ac tres insuper socii Theologi, qui tuam apologiam inspexerunt, ac typis evulgandam censuere, dici possent eandem collatis operis studiosè confecisse. Imò, quod magis mirere, adjutu Eusebii quatuor libros à S. Pamphilo compositos scribit, statimque eosdem Eusebii ob inspectionem tantum fuisse sui tam citò oblitus asseverat. Sex illi libri apologetici pro Origene ab Eusebio compositi fuisse. Et quidem de sexto libro hæc scribit ipsemet Eusebius lib. 6. cap. 29. *Horum habes certa argumenta in libro sexta Apologia, quæ in Origenis defensione à nobis scripta est. Sed omnes sex Eusebio passim attributi sunt. Sanctus Hieronymus in catalogo Eccles. Script. cap. 81. recensens Eusebii libros ait, illum ἁπολογίας pro Origene libros sex conscripsisse. Hæc autem dixit Hieronymus antè decem annos, quàm de hac Pamphili apologiâ cum Rufino litigaret. Antipater etiam Metropolitæ Bostrensis contra Eusebii apologiam plures libros scripsit, quorum titulus sic in Synodo VII. Oecumenicâ act. 5. refertur: *Antipatri Episcopi Bostrorum refutatio apologiæ pro Origene ab Eusebio Pamphili Episcopo Casareæ conscriptæ liber primus.* Synodus Romana cum Sancto Gelasio Papa Eusebium Casareensem reprehendit: *Quod in laudibus, atque excusatione Origenis Schismatici unum conscripserit librum.* Sed satis solidè ab Eusebio elucubratam totam illam apologiam indè probatur, quod Ariana dogmata in illis libris apologeticis apertè tradebantur. Hieronymus, qui illos legit, hæc scribit: *Sex libros, ut antè iam dixi, Eusebius Casariensis Episcopus Ariana quondam signifer factionis pro Origene scripsit, latissimum, & elaboratum opus, & multis testimoniis approbavit Origenem juxta se Catholicum, idest, juxta nos Ariam esse.* In Apologiâ priori. In posteriori etiam tradit, se perspicue reprehendisse: quod primus liber sex voluminum Eusebii ipse esset, qui unus sub nomine Pamphili à te editus est tam Græcè, quàm Latine immutatis duntaxat sensibus de filio, & spi-*

Et Spiritu Sancto, qui apertam blasphemiam continebant. Hoc ipsum ex Antipatro Episcopo Bostrensi in Synodo laudatū referitur, qui hæc scripsit: *Prius enim apologiam illam excutere volumus, ut ita non solum illum, pro quo apologia scribitur, sed et ipsum auctorem hæreticos ostendamus.* Floruit hic Antipater circa annum 460. nam Sanctus Euthymius Abbas ad eundem scripsit ex cap. 16. de Vita Euthymii apud Surium. Successit Constantino Archiepiscopo, qui Synodum Calchedonensem anno 451. subscripsit. Verum noster Halloix aliter sentit, clamatque §. 4. *Propè pro certo tenemus, non modò primum librum sanam continere doctrinam, quod oculis ipsis cernimus &c. sed etiam omnes reliquos, & quòd certum sit Pamphilum ipso teste Eusebio supra in illis collaborasse, excepto tantum sexto, quem haud dubiè Eusebius nè à Pamphilo, & a se ipso dissideret, conformem ceteris composuit.* At Patres, qui eos libros legere, Arianam hæresim eisdem continere dixerunt; vel ergo mentiti illi sunt, quòd Arianam hæresim minime perspectam haberent, vel falsum somniat Halloix de incognitis sibi libris (neque enim extant) iudicium ferens. Quòd si Pamphilo illi libri adjudicentur, Arianæ hæresis Doctor Christi Martyr evadet, & ne Rufinus mendax videatur, Pamphilus Arianus publicabitur. *Non tibi expedit,* clamat Hieronymus in posteriori Apologiâ, *ut per te clarissimus martyr hæreticus iudicetur, ut qui effudit pro Christo sanguinem, contrarius fidei Christi approbetur &c. Melius est, ut tu erraveris, quàm ut Martyr hæreticus fuerit.* Interim de presenti compede utunque erue pedem. In futuro iudicio tu videris, quid ad Martyris contrâ te respondeas querimonias. Eusebius Cæsarensis, ut Ariano dogmati, quod in apologiâ illâ docet, aliquod auctoritatis pondus adjiceret, eandem à se, & à Pamphilo compositam scripsit, quem utpotè Arianæ factionis significum (ita enim hominem vocat Hieronymus) mendacii accusare malim, quàm glorioso Martyri hæreseos notam inurere. Fuit Eusebius amicus Pamphili, undè ejusdem cognomine honoris causâ decoratus est; idem tamen Pamphili desertor etiam extitit, nam istum fortiter pro Christi fide martyrium subeuntem haud secutus fuit, sed Diis sacrificans fidei proditor turpiter è carcere evasit, uti eidem Sanctus Potamon Heracleæ Episcopus in Tyrio Concilio objecit, de quo mox sermo redibit.

Haud vacat ab Halloix pro Rufino susceptam defensionem pluribus oppugnare, hominis tantum malæ causæ patrocinati errores subnotabo. Errat primò, dum putat librum apologeticum sub nomine Pamphili editum à Rufino esse sextum librorum Eusebii; nam teste ubique in apologiis, & in Epistolâ ad Ctesiphontem Hieronymo primus liber est Eusebiani apologetici. Textus verò Epistolæ erat planè illi, si advertisset, corrigendus. Quòd si liber editus à Rufino mille fermè versus ex sexto Eusebii continet, ut ex Hieronymo putas, nè huic irascaris, quòd scripsit librum illum non esse Pamphili, sed Eusebii, te hæc ipsa §. 2. scribente: *Sextum omnes, ne uno excepto, attribuunt Eusebio.* Itaque de primo, si sapiis, lis est, num Eusebii, an Pamphili sit, non de sexto. Errat deindè dum §. 4. tradit, nec ipsum quidem Hieronymum constanter librum illum attribuisse Eusebio, sed semel, atque iterum dixisse, esse potius Didymi, aut cujusvis alterius, quàm Eusebii, aut Pamphili. Nusquam hoc Hieronymus putavit, sed ubique constanter asseruit, librum illum esse Eusebii, quem testatur vidisse se, ac legisse in bibliothecâ Cæsarensi, at à Didymo, vel Rufino correctum ablatis iis,

quæ pro Arii hæresi Eusebius inibi postulerat, & eo pacto à Rufino sub nomine Pamphili publicatam. Do verba Hieronymi in apol. 2. *In Cæsariensi bibliothecâ Eusebii sex volumina reperi* *Ἐξ ἑξῆς βιβλίων.* Quæ cum legissem, primum cum librum deprehendi, quem tu solus sub nomine martyris edidisti, de filio, & Spiritu Sancto in bonam partem plerisque blasphemias commutatis: Et hoc vel Didymum, vel te, vel alium fecisse nescio quem, quod tu apertissimè in libris Peri-archon fecisse convinceris. Errat tertio, dum in eodem §. 3. Hieronymum reprehendit, quòd scripsit, in illo primo volumine mentionem fieri sequentium: Nam in illo primo volumine, inquit, quod totum legi non semel sed sæpius, nulla prorsus facta est librorum sequentium mentio. Imperitè: Hieronymus non loquitur de primo libro prout corruptus fuit à Rufino, sed prout in autographo Cæsarensi abs se lectus fuit, dicens in primo libro sequentes appellari, & in posterioribus primi libri fieri mentionem. Verba Hieronymi in primâ Apologiâ sunt: *In ipso volumine, quod tu Pamphili simulacra, sequentium librorum facta mentio est.* In secundo quoque, & reliquis dicit Eusebius, quod in primo jam antè dixerit, & quòd eadem repetere non debeat. Errat quarto, imò pessimam calumniam Hieronymo struit, dum §. 2. loquens de apologiâ Pamphili, quam initio quidè etiam Sanctus Doctor eidem Pamphilo adscripserat, postea verò fraude detectâ Eusebio legitimo Auctori adjudicavit, hæc asserit. *Ea, quæ ipse in constanti, ac maturâ etate, & firmâ adhuc memoriâ, placidoque animo conscripserat, plus mereri apud æquos Judices fidei, quàm ea, quæ præcipiti ævo, & recordatione fluxâ, & mente præsertim ex quibusdam circa res literarias dissidiis nonnihil exulcerata per palinodiam exaravit.* Vide quòd malè causæ defensio hominem præcipitem egit? Non illum pudet recordationis fluxâ Hieronymum arguere, qui non modò eorum, quæ prius scripserat, optimè meminuit, verum etiam aperit, cur per errorem illa exaravit? Audi Hieronymum lib. 2. Apologiæ prioris hæc scribentem: *Etiam antè annos ferme decem, cum Dexter amicus meus, qui præfecturam administravit Prætorii, me rogasset, ut auctorum nostra religionis ei indicem texerem, inter ceteros Tractatores posui & hunc librum à Pamphilo editum ita putans esse, ut à te, & tuis discipulis fuerat divulgatum. Itaque fraudem tuam errori meo imputare non debes.* Et Apol. 2. *De tuo codice quasi Pamphili exemplar accepimus. Credidi Christiano, & credidi Monacho, non putavi tantum secleris à te posse confingi.* Certè Hieronymus in libro de Script. Eccles. loquens de Pamphilo ait: *Scripsit, antequam Eusebius scriberet, apologeticum pro Origene.* Quod falsum est, nam Eusebius unâ simul secum scriptum illud fuisse à Pamphilo autumavit. In Rufinum igitur tota culpa devolvitur, cum Hieronymus à Rufino se deceptum testetur. Et quidè Halloix nobilioribus S. Hieronymi scriptis auctoritatem subtrahit, quòd ea scripserit ævo præcipiti, ac recordatione fluxâ. Ille enim post lites illas cum Rufino, imò & eodem mortuo, etiam Dialogorum libros contrâ Pelagianos procudit, aliaque conscripsit, quæ inter eisdem codices principem sibi fermè vindicant locum.

Volo hic insignem Rufini fraudem monstrare. Cum legerem Gennadii librum de Scriptoribus illustribus, in capite 17. ubi de Rufino agit, hæc adnotavi ab eodem de Rufino scribi: *Interpretatus est etiam sententias Pamphili martyris adversum Mathematikos.* At cum apud Eusebium, cujus verba producit Hieronymus in primâ apologiâ, habeamus Pamphilum proprii operis nihil omninò scripsisse, ea statim

cogitatio animum subiit, undenam Gennadius adversus Mathematicos operis alicujus Pamphilum auctorem habuerit? A Rufino in errorem inductum cognovi. Hic in priori invectivâ contrâ D. Hieronymum ait: *Macarius cum opuscula adversus fatum, vel matheſim haberet in manibus, eaque utili, ac pernecessario labore componeret &c. Quid porrò Origenes, quem opinatifſimum apud Græcos audierat, sentiret de talibus percunctatur, breviterque sibi ejus de singulis quibusque sententias orat exponi. Ego rem primum dicebam factu esse difficilem, s. tamen Pamphilum Martyrem dixi quadam ex parte tale aliquid operis conscripsisse in apologetico suo. Continuo id sibi poscit in latinum verti. Nul- lum dicebam me usum hujuscemodi operis habuisse, & ad latinum sermonem tricenali jam penè incuriâ torpuisse. Perſtitit tamen deprecans, qualicumque sermone notitiam sibi tantum eorum, quæ cupiebat, ostendi. Cumque id, quo potui sermone, fecissem, majori desiderio accensus est ad illa ipsa plenius cognoscenda, è quibus pauca illa, quæ transtuleram, videbantur assumpta. Aitque se precibus ejusdem vicium libros Peri-archon transtulisse. Vide quæso suasmet imposturas fatentem reum. Scribit Rufinus, s. Pamphilum Martyrem contrâ Mathematicos aliquid operis conscripsisse in apologetico suo, & Macarium amicam deprecatum ex Pamphilo notitiam sibi tantum eorum, quæ cupiebat, ostendi. Additque se id, quo potuit sermone, fecisse. Ita scripsit latino sermone Apologeticum pro Origene, quod Macario eidem nuncupavit. At in hoc apologetico nihil probatum legitur contrâ Mathematicos, vel fati assertores, sed tantum de Patre, de Filii æternitate, & consubstantialitate, de S. Spiritus divinitate, De Verbi Incarnatione, ac Christo Domino, de pœnis damnatorum, & de animarum transmigratione ibidem differitur. Quodnam igitur opus contrâ Mathematicos Pamphilus scripsit, quomodo eorum, quæ Macarius scire cupiebat, notitiam Rufine tradidisti? Contrâ fati assertores instrui ille vult, & alia à te magni hiatus promissore edocetur. En imposturæ origo. Eusebius sex libros apologeticos scripsit pro Origene, in quorum aliquo adducit dicta Origenis contrâ Mathematicos. Rufinus volebat quidem integros sex libros transferre, sed veritus ne inscripto nomine S. Pamphili, ex numero librorum ipsissimi Eusebii esse statim cognoscerentur (Hieronymus enim in catalogo librorum Eusebii sex apologeticos ejusdem pro Origene numeraverat) vi primum interpretatus in unum de tabulâ amovit, & Peri-archon librorum versionem aggressus est. Noluit tamen translatum apologeticum inscribere *primum librum*, quod unum à S. Pamphilo compositus haberetur, atque de reliquis Eusebii libris omnis prorsus suspicio tolleretur. Quæso te Halloix, si Rufinus probè novit, S. Pamphilum in reliquis operis illius libris contrâ Mathematicos scripsisse, cur illa, uti rogabatur à Macario, non est interpretatus? cur apologeticum *primum librum* non inscripsit? cur illius tantum in præfatione ad Macarium mentionem fecit, ac si nihil aliud pro Origene Pamphilus elaborasset? At dicis, primum librum tantum esse totum à S. Pamphilo scriptum, cujus nec versus Eusebii sit. Bellè tibi ista fingis sine teste: at Rufinus contrâ Mathematicos *aliquid operis* scripsisse Pamphilum narrat, nullâ Eusebii mentione factâ. Audio Rufinum isthæc ad Macarium in præfat. scribentem: *Librum Pamphili, quem pro Origene in Græco scripsisse traditur, transferri tibi postoritur in latinum.* Ita passim, & ubique loquitur, ac si translatum à se tantum unicum illum librum S. Martyr*

composuisset. Verum non semel in his se dolis Rufinus exercuit; nam quod Origenis scholam quacuque arte promoveret, Sexti Philosophi Ethnici librum sententiarum publicavit specioso titulo apposito S. Xysti Pontificis, & Martyris, quo quidem libro usus est Pelagius ad liberum arbitrium supra gratiam erigendum, & initio etiam id credidit S. Augustinus, ut patet ex lib. de Nat. & grat. cap. 64. quem tamen errorem corrigit 2. Retract. cap. 42. à Hieronymo fortè admonitus, qui in Epistolâ ad Ctesiphontem de Rufino dudum mortuo scripserat: *illam autem temeritatem, imò insaniam ejus quis digno possit explicare sermone, quod librum Sexti Pythagorei hominis absque Christo, atque Ethnici immutato nomine Syxti martyris, & Romanae Ecclesiae Episcopi prenotavit &c.* Quare idem Sanctus lepidè olim his Rufinum perstrinxit in priori Apologiâ: *Cum tantam habeas licentiam nominum immutandorum, ut de Eusebio Pamphilum, de hæretico Martyrem feceris, cavendus homo, & mihi maxime declinandus, ne me repente, dum nescio, de Hieronymo Sardanapalum nomines.* Quis igitur Rufinum Auctorum nomina immutare solitum procul ab his insidiis in apologetici pro Origene editione putabit, Hieronymo hominis fraudes repetitis exemplis confirmante? Sed dolum dolo auxit, dum primum Eusebii librum haud fideliter interpretatus est; nam Hieronymus, qui oculatus testis utrumque contulit, & Pamphili à Rufino Editum, & primum ex sex libris Eusebii, scribit in priori apologiâ: *Quamvis de Eusebii libro multa subtraxerit. Et postea: Cumque de ipso libro, quem Pamphili simulas, multa perverteris. Quæ quidem, nisi vera essent, numquam coram Orbe Catholico, coram tot illius ætatis hominibus doctissimis, quibus integer oculorum, atque aurium usus erat, tantâ confidentiâ magnus Ecclesiae Doctor asseverasset.*

Qui verò post Eusebium Pamphilum Martyrem pro Origene apologeticum scripsisse prodiderunt, quorum testimonia initio statim adducta sunt, nempe Socrates, Nicephorus, & Photius, Eusebii Ariani hominis fidem secuti sunt. Socrates certè Origenem impensius coluit, ut patet ex lib. 6. cap. 13. ubi Origenis adversarios his excipit, quos inter numerat S. Methodium, & magnum Theophilum Alexandrinum: *Homines nullius momenti, & qui suâ ipsorum virtute nequeunt emergere, per hoc aliquid existimationis acquirere volunt, quod potiores viros carpunt.* Et lib. 7. cap. 45. ait: *Subit autem mihi admiratio, quomodo lixor Origenem etiam mortuum præferit. Ille namque post ducentos annos à morte suâ à Theophilo est excommunicatus.* At Theophili sententiam universa Ecclesia approbavit, ut lib. 1. Hist. Pelag. cap. 2. ostendimus, imò & ejusdem scripta contrâ Origenem, quæ Halloix injuriosè carpit, S. Gelasius cum Romanâ Synodo in decreto de libris recipiendis unâ cum aliorum Patrum, quos nominat, voluminibus dicit se approbare *Opuscula Beati Theophili Alexandrini Episcopi.* At Socrates non unicum librum apologeticum scriptum fuisse à Pamphilo narrat, sed plures, inquit: *Meminit autem ejus, & Pamphilus martyr in libris, quos de Origene lucubravit.* Eundem verò Pamphilum non solum illos scripsisse, sed unâ cum Eusebio idem affirmat lib. 3. cap. 5. ubi: *Testes horum fide digni sunt S. Pamphilus, & qui ab ipso cognomen traxit Eusebius, uterque enim communiter vitam Origenis commendantes &c. compositâ pro illo insignibus libris apologiâ &c.* Cur igitur Rufinus unum librum sub unius tantum Pamphili nomine publicavit, cum ille *primus* inscribendus foret, & auctoribus Eusebio, & Pamphilo, si Ariano Cæsarensi, & hu-

hujus auctoritatem secuto Socrati Origenista fides habenda est? Nudatur omni pallio Rufini dolus, nec superest lacinia, quâ se quacunq; parte tegat, iidem enim testimoniis convincitur, quibus illum potenter defendi Halloix novus Origenis advocatus existimavit. Sanè vidit Rufinus, quantum auctoritatis liber ille perderet, si Eusebianâ manu vel ex parte conscriptus probaretur. Et quidè Eusebius licet in Historiâ Ecclesiasticâ dicat, se libros illos à Pamphilo adjutum scripsisse, illis tamen suum ipsius tantum nomen inscripsit, eoq; pacto vulgati sunt, ut ex catalogo Scriptorum S. Hieronymi cap. 81. probabam, sciebat enim Eusebius, S. Martyrem nullam vel levem in illis operam posuisse. Testimonia Photii, ac Nicephori, qui idem ex Eusebio post plura sæcula excripserunt, eodem modo accipienda sunt.

Hæc fusius, quàm nostrum institutum posebat, concessisse contra Rufinum ejusq; defensorem fortè videbor, sed longiorem in iis moram suafere Hieronymi monita exclamantis in Epistolâ ad Ctesiphontem tantum fraudis à Rufino admissum, ut *librum primum sex librorum defensionis Origenis Eusebii Casariensis (quem fuisse Arianum nemo est qui nesciat) nomine Pamphili Martyris prænotaret, quò scilicet egregia illa quatuor Origenis $\pi\epsilon\iota\epsilon\iota$ $\alpha\pi\omicron\upsilon\tau$ volumina latinis infunderet auribus.* Quis enim libros Origenis non recipiat, quos à S. Martyre probatos, ac defensos fuisse cognoverit? Profectò S. Pamphili apologeticum libris Periarchon, seu de principiis ab invidorum accusationibus tutandis cûsum fuisse fatetur, imò gloriatur Halloix in fine quæstionis primæ libri quarti scribens: *Ego quidè divina attribuo providentiæ, quòd ejus quoque libri defensionis, qui maxime oppugnantur, libri inquam de principiis optimum, ac potentissimum suscitavit defensorem Sanctum Pamphilum Martyrem.* Vah quàm diversa sunt Divorum, atque hominum judicia! Hieronymus id Rufino temeritati, imò insanie vertit in epistolâ ad Ctesiphontem, quod Halloix *divine attribuit providentiæ.* Utri magis credendum? illi libri Periarchon totius vetustioris Ecclesiæ sententiâ reprobati sunt. Continere illos impia dogmata scribit S. Anastasius Papa ad Joannem Hierosolymitanum; additque eosdem Ecclesiam maculare, probatos mores evertere, aures circumstantium vulnerare, jurgia, iras, dissensionisque disponere, piorum mentes immisâ sui caligine labefactare. *Detestanda plurima, scorpiones, & colubros habere scribit Hieronymus Avito. Ineptias, & digna odio, ac inimica Deo verba, S. Epiphanius Epistolâ ad Joannem Hierosolymitanum. Quos cum Sanctus vir Pammachius legisset, exhorruit, & inclusit scrinio, ne prolati in vulgus multorum animos vulnerarent, Hieronymo teste in laudatâ epistolâ. Horum, inquam, librorum divina providentiæ, si Halloix ulla fides habetur, optimum, ac potentissimum suscitavit defensorem S. Pamphilum Martyrem.* Unius Pamphili ducatum in defendendo Origene secutum se idem protestatur in præfatione libri quarti bellissimas inibi fabellas nectens; sed quid aliud diceret, qui *Origenis nugas, fabulasque* ut loquitur Synodus VII. in definitione fidei, defensurus erat? Fingit sibi Veritatem hæc intimasse: *Comitem habebis in omnibus, faultrice neque VERTITEM. Ac ne dissidas, eum tibi Ducem providebo, cui resistere nulli queant adversarii, Ducem scilicet belli scientissimum, & certæ harum rerum notitiæ indagatorem sagacissimum. Dux enim tuus in hac Origenis mei, & tui defensione, futurus est ille nominis amabilissimi Beatus Pamphilus, ille Martyrum sui ævi nobilissimus, ille germanorum Ori-*

genis Scriptorum propugnator acerrimus, qui & apologiam pro illo fortissimam primus omnium exaravit, & illos errores, quos quidam partim ignari, partim invidi, partim malevoli iniquè ipsi affingebant, ab illo longissimè, atque certissimè propulsavit. Hæc pars prologi est, in quo Veritatis sese familiarem venditans, auditores ad reliquam fabulam, quam satis prolixam ludit, benignis auribus excipiendam promptiores reddere conatus est. Porro eadè veritate suadente his se vindicandam S. Pamphilo apologiam animatum scripturit: *Tantum hoc sedulo age, ut puram putam in omnibus Dei Optimi Maximi gloriam queras, iisdem vestigiis in protegendo Origene, quæ Pamphilus meus olim expressit, gradiare. Ita minime tibi difficile fuerit, quam ille conscripsit Apologiam, hanc ipsi ut germanissimam, sicuti revera est, quâ ratione, quâ auctoritate vindicare.* Quod proinde (quando MAGNA PARS IN EO SITA EST VICTORIÆ) primo tibi loco aggrediendum, ac toto nisu perficiendum est: Ibidem. Si Concilia erroris arguere, Pontifices ignorantie insimulare, Sanctos Patres invidiæ, oblivionis, inconstantia, livoris, inscitia, ac denique malevolentia inculare, Origenem Schismaticum, atque Hæresiarcharum pessimum ab Ecclesiâ pronunciatum defendere, haud equidem est Dei Optimi Maximi gloriam quærere, sed Divorum auctoritatem elevare, ac propriæ famæ jacturam facere. Nullam librorum Periarchon defendendorum rationem meliorem invenire potuit, quàm ab Apologiâ Pamphilo affectâ viam sibi aperiens, falsus enim est, *magnam partem in eo sitam esse victoriæ.* Hinc veluti in arce causæ de apologiâ Pseudo-Pamphili mihi cum adversario pluribus litigandum fuit, ut tanti nominis Patrono libri Periarchon à Pelagianorum Magistro exarati nudarentur. Hieronymus impium duxit, Christi Martyrem Arianae hæresis sectatorem fieri, unde quiddam apologeticus ille liber Arianismum saperet, à Pamphilo scriptum fuisse negavit. Quare cum Pelagii errores, ac capitalia superbæ hæreseos theoremata in iisdem libris Periarchon tradantur, Sancti Martyris famæ interesse arbitratus sum, eundem à Pelagianorum deliriis vindicare, illa enim Pelagiana dogmata Auctor Apologetici non correxit, imò loquens de animarum productione eadem repetitâ assertionem probavit.

Huic capiti audax hominis dictum coronidem imponet, ita enim longior nostra hæc contra Origenem dissertatio terminum habebit. Quando in factiones dividimur, eos, qui nostræ sectæ amici, ac defensores sunt, impensius diligimus, nostramque eisdem, ubi occasio fert, operam libentissimè commodamus. Hinc factum est, ut Halloix, cum videret Eusebium Cæsareensem tot apologeticis editis de carissimo sibi Origene benemeritum, haud passus sit, hunc ipsum tanquam Arianum accusari. Itaque de collegæ famâ sollicitus omnem ab eo Arianae hæreseos suspicionem excutere perterritus vociferans lib. 4. quæst. 1. §. 4. *Verum de Eusebio, & de rectâ ejus doctrinâ, quam nonnulli perperam sugillarunt, alibi tractamus; de quo cum scripsero, quid mihi videtur, libenter audiam, quid alii sentiant.* Et antea statim dixit Hieronymum haud rectè suspicatum, quòd Eusebii libri apologetici pro Pamphilo sectam Arii redolerent. Eusebium Arianum fuisse certissimum est. Etenim Sanctus Athanasius in Epistolâ de decretis Nicænæ Synodi hæc scribit: *Eusebius ex Cæsarea Palæstina, quum pridie abnegasset, in eandem sententiam tamen postredie subscripsit, quam etiam Ecclesia legendam misit dicens eam esse Ec-*

elise fidei, & Patrum traditionem (nempe filium esse Patri æterno consubstantialem) *omnibusque manifestò apparuit eum priùs & temere errasse, & frustra contra veritatem pugnasse.* Quare cum sex illos libros apologeticos antè Synodum Nicænâ scripserit, nam vivente Pamphilo illos exaravit, qui passus est antè Constantini baptismum, tum temporis eosdem dictavit, quandò teste Athanasio temerè errabat. Et quidè ipse Arius in Epistolâ ad Eusebium Nicomediensem scribit, sibi adhæsisse Eusebium Cæsareensem, undè idem Eusebius à S. Alexandro Patriarchâ Alexandrino excommunicatus fuerat: *Et quoniam, inquit, Eusebius fratres tuos Cæsarensis, & Theodotus, & Paulinus &c. asserunt priorem esse Deum Filio antè principium, anathema sunt facti.* Eusebium verò Cæsareensem primum serè Episcoporum literas pro Ario quaquaversum sparsisse testatur Arianae factionis Coryphaeus Eusebius alter Nicomedienfis, qui contrà S. Athanasium pessimæ factionis, quam etiam Eusebianam dixere, auctor fuit, in literis ad Paulinum Tyrriorum Episcopum, in quibus exemplo Eusebii Cæsarensis hortatur ipsum ad scribendum pro Ario: *Neque studium, inquit, Domini mei Eusebii pro veritatis defensione susceptum, neque tua de eadem re taciturnitas in silentio quidè faceret, sed ad nostras usque aures utrumque perlatum est. Nos, ut par fuit, magno gaudio à Domino nostro Eusebio, à te dolore affecti sumus.* Has literas refert Theodoretus lib. 1. cap. 5. Quare duo illi Eusebii Ariani currus biuges jure meritò sunt appellati. Literæ Eusebii Cæsarensis pro Ario scriptæ recentur in Synodo Nicenâ II. act. 5. quarum blasphemias cum Patres audivissent exclamarunt: *Hic reliquis nobis majore odio prosequendus.* Itemque: *Anathema est libris, & illis, qui illa legunt.* Et Legati Pontificii addiderunt: *Ipsa lectio indicat, quòd Arianorum sententiæ sapiat, habet enim antè lectus Eusebii Pamphili liber & alias blasphemias, quas Synodus audire respuit.* Inter alia negat Filium esse verum Deum, inquit enim in Epistolâ ad Euphrationem: *Ut cognoscant te solùm verum Deum, non ut uno solo existente Deo, sed ut solo uno existente vero Deo, cum maximè necessaria adjectione vero: quandoquidè & ipse quidè Deus filius, sed non verus Deus, unus enim est & solus verus Deus, quia neminem habet antè se.* Lege ibi alia.

In Nicænâ Synodo Eusebius uterque subscripsit Catholicum symbolum, sed Eusebium Cæsareensem paululum substituisse, scribunt Socrates lib. 1. cap. 8. alique. Epistolam ad suos Cæsarenses Nicæa dedit, in quâ Synodalis statuti rationem assignat; illam autem Cardinalis Baronius examinat ad annum 325. Certè ob illud factum Ariani Eusebium reprehenderunt, *defectionem ipsius insimulantes, teste Theodoro lib. 1. Hist. Eccles. cap. 12.* An verò manu æquè, ac mente fidem Nicænâ subscripserit, ex iis, quæ postea contrà Athanasium struxit, dubium fecit. De illo dixit Socrates lib. 1. cap. 23. quòd *bilinguis iudicatus est.* Et enim prævalente Antiochiæ Arianorum factione urbe pulsus fuit magnus Antistes Eustathius, qui, ut ait Hieronymus in Epistolâ ad Evagrium 126. *Contrà Arium Clarissimâ tubâ cecinit,* atque Eusebius ab Hæreticis in Episcopum ab Imperatore Constantino flagitatus fuit, quòd illum magnum Arii defensorem norant. Imperatoris eâ de re responsum refert idem Eusebius lib. 3. de Vita Constantini cap. 57. Cum verò Eusebiani graves contrà Athanasium Arianorum hostem insensissimum ubique turbas darent, Constantinus, qui ex falsis Hæreticorum delationibus in pravam de Atha-

nasio opinionem abierat, Synodum Cæsareâ in Pælastinâ fieri mandat. Athanasius autem ad illam, ut scribit Sozomenus lib. 2. cap. 25. *vocatus non obedit, Eusebii illic Episcopi, & ejus, qui Nicomediæ erat, aliorumque, qui cum istis erant, malitiam veritus.* Quis igitur Eusebium Pamphili Arii fautorem negabit, cum Athanasio hostis extiterit, qui cum solis Arianis inimicitias exercuit, Catholicis omnibus semper carissimus? Verùm paulò post coactæ apud Tyrum Synodo unâ cum cæteris interfuit Athanasius ita jubente Constantino. De quâ re S. Epiphanius lib. 2. con. Hæreses num. 68. ubi agit de sectâ Meletii hæc narrat: *Et fuisse judicare causam hanc Eusebium Cæsareâ Episcopum, & alios quosdam, erant autem hi quodammodò magis inclinati ad Arianorum vanitatem.* Ibidem raræ libertatis exemplum cum perpetuâ Eusebii infamiâ dedit Sanctus Potamon Hæreticæ Episcopus oculo ob Christi fidem in persecutione orbatus. Hic enim, do verba Sancti Epiphani, *quum vidisset Eusebium sedentem, ac judicantem, & Athanasium stantem, superatus tristitiâ, & lacrymans ob ea, quæ apud veritatis professores sunt, invehens est voce magnâ contrà Eusebium, ac dixit: Tu sedes Eusebi, & Athanasius innocens existens à te judicatur, quis tulerit talia? Dic verò mihi tu: Nonne mecum fuisti in carcere tempore persecutionis? Et ego quidè oculum amisi pro veritate, tu verò nihil mutilatum in corpore habere videris, neque testimonium per confessionem præbuisisti, sed stetit vivens nullâ parte detruncatâ. Quomodò discessisti de carcere, nisi quòd promissisti his, qui necessitatem persecutionis nobis intulerunt, id, quòd nepharium est, te facturum esse, aut cerrè fecisti.* Generosis illis vocibus Eusebius perterritus conventum dissolvit, misitque Ursacium, & Valentem contrà Athanasium inquisitores. Ex his emissariis, ac satellitibus, an Cæsarensis fuerit Arianus, quis non intelligat? Hinc apud veterem Ecclesiam adeò certum erat, Eusebium Arii studiosum fuisse, ut id omnes citrà dubium pro comperto haberent. Sanctus Hieronymus in Epistolâ ad Ctesiphontem mentionem facit Eusebii Cæsariensis, quem fuisse Arianum nemo est, qui nesciat, &c. Idem lib. primo contrà Rufinum ait: *Eusebius Cæsarensis Episcopus Arianae quondam signifer factionis.* Et lib. 2. meminit Eusebii Arianorum Principis. In Synodo VII. Oecumenicâ actione 6. hæc leguntur: *Etiam Eusebius Pamphili ab illis in testem advocatur, qui tamen ab omni Catholica Ecclesia Arianae hæresis defensor esse cognoscitur.* Item: *Quis enim fidelium in Ecclesia, qui verorum dogmatum scientiam habet, ignorat Eusebium Pamphili in reprobum sensum traditum consensisse Arii placitis?*

Verùm Halloix §. 4. in fine reponit pro Eusebio: *Quos quidam putant in illo fuisse errores, ostendam fuisse Græcorum Sanctorum Patrum, quos ipse studuit imitari vulgatas opiniones, nec pro erroribus tunc habitas.* Quod Patres, ac Synodi judicarunt de Eusebio, quosdam, nempe paucos id putasse fingit: sed ista relinquamus. Fateor quidè nonnullos Patres de Filio Dei eo prorsus modo, quo Eusebius, alicubi locutus esse, sed cum illi Orthodoxi fuerint, atque in aliis libris rectam de Filio Dei sententiam exposuerint, in bonam partem trahendi sunt, ubi iis vocabulis, ac phrasibus usi fuere, quas postea Ariani usurparunt. At Eusebius, cum Ariana illum hæresis sectatorem fuisse ex Arii, Eusebii Nicomedienfis, nec non magni Athanasii testimoniis constet, non est cur in bonam partem ejus verba interpretatione prorsus

vio-

violenta trahantur. Certè quæ in Synodo Nicænâ II. ex ejus Epistolis adducuntur, si rectè explicare poterit Halloix, eadem planè facilitate Arium quoque Catholicum venditabit, ac Nicænos Patres injustos Judices publicabit. Quòd verò Eusebius Symbolum Nicænum subscripsit, nullam eidem defensionem parat, nam hoc gravi doctissimi Patris Sancti Nicephori Patriarchæ Constantinopolitani testimonio convincuntur, qui cum Halloix Casareensem Arianum indè excusant: *Eusebius*, ait, *fuit Ariana insana Princeps, & plura, & peiora, quam omnes Ariani, in filium Dei, & D.N. Jesum Christum, & Deum contumeliosè, & impiè protulit &c.* Qui autem impium ejus dogma amplexi sunt, & ajunt poenituisse eum, & à Synodo susceptum esse, sciant falsum esse, siquidem post aliquot annos, cum nonnulli ex simplicioribus eum in Ecclesiâ commemorarent, coacta est Synodus Alexandria, & istis quidem pœnas constituit, memoriam verò ejus ex Ecclesiâ deleverunt, & tanquam ab hac Sanctâ Synodo ejecto nequaquam in Ecclesiâ memoria ejus habetur. Contrâ Icoñomachos cap. 2. In eandem sententiam in Synodo septimâ act. 6. Epiphanius hæc de Eusebio pronuntiavit: *Labris illum dicimus veritatem coluisse, cor-*

de autem longè ab eâ abfuisse, quemadmodum & omnes Epistolæ illius, & commentaria ostendunt. Postea: *Verum pro illis Epistolis suis nusquam apologiam conscripsit, mansit enim Ethiops non commutans cutem suam.* Qui ergo hunc Ethiopem lavare conantur, non modò operæ, verum etiam & famæ jacturam faciunt, insignem hæresis professorem adversus Patrum Synodos excusando. Hinc constat, Halloix Origenis advocatum totâ causâ cadere, dum damnatos à Synodis præpostero prorsus consilio defendere pertentat. Haud tamen necesse fuit, nos in illo refellendo tantum operæ, ac laboris impendere, nam olim à Sancto Gelasio Papa Hieronymo contrâ Rufinum causâ adjudicata fuit hac planè sententiâ irrevocabili: *Quoniam Beatus Hieronymus eum, scilicet Rufinum, in aliquibus de arbitrii libertate notavit, illa sentimus, quæ prædictum Beatum Hieronymum sentire cognoscimus, & non solum de Rufino, sed etiam de diversis, quos vir sæpius memoratus zelo Dei, & fidei religione reprehendit.* Item: *Origenis nonnulla opuscula, quæ vir beatissimus Hieronymus non repudiavit, legenda suscipimus, reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus esse renuenda.* Hæc ille.

A P P E N D I X.

Juliani Pelagiani Laudatores, Cassiani & Fausti Semipelagianorum defensores confutantur.

HUc usque Origenis, ac Theodori Mopsuesteni Apologum confutavimus; nostra enim intererat in id operis diligenter incumbere, qui Pelagianos, quos inter utrumque & primo quidem loco fuisse certum est, ab Augustino plenè convinctos, & ab Ecclesiâ Orthodoxâ ritè damnatos justo volumine ostendimus. Monet verò hoc loco idem studium, quod Augustiniana doctrinæ, ac Romanæ in primis Ecclesiæ debemus, ut nescio quos stultissimos Juliani Pelagiani defensores, itemque quosdam Cassiani, ac Fausti Rejenfis, quos unâ cum Juliano inter reprobatos à Romanâ Sede Scriptores Sanctus Gelasius Papa in Synodo recensuit, importunos, ut mitius loquamur, laudatores, seu propugnatores rejiciamus, quod ubi feliciter (neque enim magnæ difficultatis res est) præstabimus, Pelagianæ Sectæ quocunque patrocinio, ac laude nudatæ deformitas apparebit.

C A P U T I.

Probatur Sanctum Augustinum satisfecisse argumentis Juliani. Sex libri contrâ eundem Julianum recens inventi Sancto Augustino auctori à Synodis attributi. Egregium de isdem Marii Mercatoris testimonium.

Hæresis Pelagiana sacris Vaticani securibus percussa, ac Imperatorum edictis confixa vix spiritum trahebat, cum Julianus Eclanensis Episcopus Pelagio, ac Cœlestio sæctæ Magistris tot circumquaque strepitibus fulminibus territis, ac latitantibus juvenili arrogantia desperatam causam suscipiens contrâ Augustinum in aciem prodit, ac diuturniori certamine Sanctum Doctorem exercuit, eo sanè

eventu, ut omnium sapientum consensu penès Augustinum integra victoria steterit. Erupit tamen nudius tertius nescio quis Aristarchus, qui ingenti temeritate, imò stultitiâ è victoris manu palmam eripere, devictique hæresiarchæ caput eadem coronare pertentavit vociferatus, Augustinum in Julianano bello inferiores partes tulisse. Impudentissimi Syrophantæ voces Ecclesiastici exercitûs Imperatori adèd injurias probi quique execrati sunt. Doctissimus P. Magister Joannes Rivius Belga Augustinianus ignavissimi Zoili deliria eruditissimè exposuit lib. 4. de Vitâ Augustini cap. 10. Anno 1650. die 28. Martii Vallisoleti in Hispaniâ sacri fidei Censores vigintiduas propositiones suppresso auctorum nomine damnarunt, quippè quæ erant, ut ajunt, *nimum injuriosæ Sanctitati, pietati, & doctrinæ unius Columnæ Ecclesiæ Catholicæ, qualis est gloriosus Pater*

Augustinus.